

Estrara Komunikilo: EKO 2015-29 sendita el Lillo, la 26an de julio. EKO-UKO numero 2

FESTPAROLADO DE LA PREZIDANTO DE UEA

en la 100a Universala Kongreso de Esperanto, Lillo, Francio, la 26an de julio, 2015

Mi salutas vin, karaj samideanoj, fratoj kaj fratinoj el la granda tutmonda homa familio, kiuj kunvenis el landoj proksimaj kaj malproksimaj, el la plej diversaj regnoj de la mondo, por frate premi al si reciproke la manojn pro la nomo de granda ideo, kiu ĉiujn nin ligas.

Per tiuj vortoj, eldiritaj nur 150 kilometrojn de ĉi tie, en la urba teatro de Bulonjo-ĉe-Mar, Ludoviko Zamenhof fariĝis la unua kongresa festparolanto en nia historio. Post 18 malfacilaj jaroj – jaroj de persona malriĉeco kaj foja malespero, jaroj de reformproponoj kaj rivalecoj, jaroj de seninterrompa koresponda, verka, redakta kaj traduka laboro – li finfine povis spertion, kion ni ja ĉiuj konas: la unikan etoson de Esperanto-kongreso.

Nemirinde, ke skuis lin emocio.

Sankta estas por ni la hodiaŭa tago. Modesta estas nia kunveno ; la mondo ekstera ne multe scias pri ĝi, kaj la vortoj, kiuj estas parolataj en nia kunveno, ne flugos telegrafe al ĉiuj urboj kaj urbetoj de la mondo ; ne kunvenis regnestroj, nek ministroj, por ŝanĝi la politikan karton de la mondo, ne brilas luksaj vestoj kaj multego da imponantaj ordenoj en nia salono, ne bruas pafitegoj ĉirkaŭ la modesta domo, en kiu ni troviĝas ; sed tra la aero de nia salono flugas misteraj sonoj, sonoj tre mallaŭtaj, ne aŭdeblaj por la orelo, sed senteblaj por ĉiu animo sentema : ĝi estas la sono de io granda, kio nun naskiĝas.

Nia 100a Universala Kongreso estas la heredanto kaj portanto de tiu spirito, de tiu misio, pri kiu parolis Zamenhof. Ĝi estas *io granda*. Kaj mi volas nun paroli al vi iom pri la dimensioj de tiu granda, pri ĝiaj longaj kaj larĝaj kaj profundaj. Ĉar en nia ĉiutaga Esperanto-vivo, ni eble tro

facile forgesas la pli vastan pejzaĝon, en kiu ni situas. En tiu ĉi jubilea tago, ĝuste 128 jarojn post la apero de la Unua Libro, indas retrorigardi al la longa vojo kiu kondukis nin al Lillo.

Nia ĉi-jara kongresa temo provizas nin per lenso por tiu rigardado. "Lingvoj, artoj kaj valoroj en la dialogo inter kulturoj" – tiel ĝi arigas la kernajn ideojn por nia ekzamenado. Esperanto, ni povus diri, kunigas tiujn fenomenojn en kompleksan tuton: dialogon, arton, kulturon, lingvon, valorojn. Homoj mortas en la nomo de tiaj aferoj. Kiel skribis William Auld, ili ne estas ludo por la kabineto.

Ni montrus al la mondo, ke reciproka kompreniĝado inter personoj de malsamaj nacioj estas tute bone atingebla, ke por ĉi tio tute ne estas necese, ke unu popolo humiligu aŭ englutu alian, ke la muroj inter la popoloj tute ne estas io necesega kaj eterna, ke reciproka kompreniĝado inter kreitaĵoj de tiu sama speco estas ne ia fantazia revo, sed apero tute natura, kiu pro tre bedaŭrindaj kaj hontindaj cirkonstancoj estis nur tre longe prokrastita, sed kiu pli aŭ malpli frue nepre devis veni kaj kiu fine nun venis, kiu nun elpaŝas ankoraŭ tre malkuraĝe, sed, unu fojon ekirinte, jam ne haltos kaj baldaŭ tiel potencege ekregos en la mondo, ke niaj nepoj eĉ ne volos kredi, ke estis iam alie, ke la homoj, la reĝoj de la mondo, longan tempon ne komprenis unu la alian !

Tiel Zamenhof prezentis sian vizion de la dialogo inter kulturoj. Rimarku la emfazojn: la reciprokeco, la natureco, la rajto kaj kapablo de ĉiu popolo resti esence si mem, dume malfermante sin al vera kompreniĝo kun homoj alipensaj, aliestaj. Kian kuraĝon, kian memfidon ni retrovas en tiu sinteno; por uzi zamenhofan vorton, kian potencon! Kaj samtempe, kian kondamnon de la "tre bedaŭrindaj kaj hontindaj cirkonstancoj," kiuj malhelpas tiun dialogon. En postaj kongresaj paroladoj, Zamenhof parolos pli klare kaj rekte pri "la nigraj semantoj de malpaco," kiuj profitas de la homa egoismo kaj timemo por inciti unu popolon kontraŭ alian, unu kredantaron kontraŭ alian.

Ve, malpli ol dek jarojn post tiu gaja bulonja tago, la semantoj de malpaco gajnis malgloran venkon, trenante la landojn de Eŭropo, kaj iliajn koloniojn, en la Grandan Militon. Nur dekojn da kilometroj for de ĉi tie, la armeoj fosis, pafis, bombis, gasis, mortis. Batalo de fortoj anstataŭis dialogon de vortoj. Kaj tiu milito, kiel ni scias, aŭguris postan, eĉ pli teruran, kies sekvoj restas ankoraŭ kun ni.

Kiel al tiuj hororoj kontraŭmeti la arton?

*La celoj ĉie dronis. Jam emerĝas
Ĥimeroj por apokalipsa rajdo.
La time trema koro vane serĉas
Eskapon de l' minaca sanga tajdo.*

Tiuj vortoj ne estas de Zamenhof, sed de Kalocsay, unu el la grandaj figuroj de la Esperanto-kulturo. Starante ĉe la sojlo de la Dua Mondmilito, la hungara poeto klare vidis la limigitan povon de la poezio. Kaj tamen li verkis, kaj lasis al ni versojn kiuj ankoraŭ nun vekas esperon en lacaj koroj:

*Kiam anoncis ploro kaj ve-krio
Kaj en la noktoj horizonta ruĝo
"La gotaj hordoj en la Imperio!"
En Romo iu staris sen rifuĝo
Pensante reve pri l' Aŭgusta paco
Kaj flustris kelkajn versojn el Horaco.*

La arto ne nur konsolas; la arto daŭras. Ĝi fundamentas la civilizacion. La gotaj hordoj venas kaj iras, sed en la fosejoj kaj koncentrejoj oni muzikas kaj pentras, poemas kaj pensas, kaj io travivas. *Io granda.*

Zamenhof multe uzis la esprimon “lingvo arta” por priskribi Esperanton.

Nuntempe oni pli ofte diras “planlingvo,” sed miaopinie la malnova termino pli rekte tuŝas la kernon de la afero. Lingvo arta estas lingvo, kiu vekas la spiriton, kiu tuŝas la koron, kiu invitas al kreado kaj al ĝojo. Ne povas esti dubo, ke ĝuste tiel Zamenhof konceptis sian projekton.

Aŭskultu lin denove en Bulonjo:

Tra la aero flugas misteraj fantomoj ; la okuloj ilin ne vidas, sed la animo ilin sentas ; ili estas imagoj de tempo estonta, de tempo tute nova. La fantomoj flugos en la mondon, korpigoj kaj potenciĝos, kaj niaj filoj kaj nepoj ilin vidos, ilin sentos kaj ĝuos.

Tiu lingvaĵo de sentemo kaj ĝuo, de imagoj kaj animoj, estas la esprimrimedo de artisto – de la homo, kiu lanĉis sian lingvoprojekton ne per dikaj vortaro kaj gramatiko sed per elokventa eseo kaj tri poemoj. Kiam en niaj kongresoj ni dediĉas tiom da atento al la arta programo, al la koncertoj kaj teatraĵoj kaj aŭtoraj duonhoraj kaj Belartaj Konkursoj kaj tiel plu kaj tiel plu, ni efektive agas kiel la heredantoj de Zamenhof. Kaj en tio ni fakte elstaras inter la sociaj movadoj, kiuj tro ofte lasas sin konvinki, ke la vojo al pli bona mondo iras nur tra raciaj analizoj kaj la diligenta plenumo de laborplanoj. Ni scias analizi, ni scias plani kaj plenumi – sed ni scias ankaŭ ĝoji kaj ĝui kaj krei.

El ĉio ĉi naskiĝas kulturo. Sed la Esperanto-kulturo estas io multe pli subtila kaj kompleksa, pli multflanka kaj plurtavola, ol oni povas facile difini. Mia antaŭulo kiel UEA-prezidanto, Probal Daŝgupta, iam sugestis, ke ni pensu pri tiu kulturo kiel ŝipo, kiu navigas inter la havenoj de la naciaj kulturoj. La homoj sur la ŝipo – tio estas ni ĉiuj en ĉi tiu salono, kaj dekmiloj da niaj samideanoj tra la mondo – ĝenerale naskiĝas kaj kreskas en la havenurboj. Sed pli aŭ malpli frue ni sentas la altiran forton de la maro. Jen, ni pakas kelkajn vestaĵojn kaj enŝipiĝas. Kaj sur la ŝipo ni renkontas sortimenton de homoj el nia urbo kaj aliaj urboj, ĉiuj kun la propraj kutimoj, la propraj konoj kaj mondrigardo. Kelkaj velas jam de jardekoj, aliaj estas novuloj; kelkaj faras nur mallongan vojaĝon de unu-du tagoj, aliaj rondiras la mondon; sed por ni ĉiuj la ŝipo fariĝas dua hejmo, almenaŭ portempe.

Kia do estas la kulturo de tiu ŝipo? Evidente ĝi malsimilas al tiu de la havenurboj, kie oni havas aliajn bezonojn kaj aliajn zorgojn. Eble estas eĉ pardoninde, se iuj homoj en tiuj urboj rigardas nian ŝipon kaj dubeme skuas la kapon. Se oni ne sentas velemon – se la maro kaj la horizonto lasas vin indiferenta – aŭ se rondiras skandalaj rakontoj pri la konduto de tiuj maristoj, kun ties fremdaj moroj kaj vagabondaj spiritoj – oni povas facile kroĉi sin al la supozo, ke tie vera kulturo simple ne povas ekzisti. Estas komforte kovi tiajn iluziojn.

Sed por ni, la ŝipanoj, estas tute alie. Por ni tiu kulturo ne estas teoria afero, sed ĉiutaga sperto. La kulturo de Esperanto naskiĝas el la densa teksaĵo de rilatoj inter ni – ne nur ni ĉi tie, la nuntempuloj, sed ankaŭ kun niaj antaŭuloj, kun la tekstoj kiujn ili postlasis al ni, kun la tradicioj, kiuj donas strukturon kaj ritmon al la surŝipa vivo, kaj kun la rakontoj, per kiuj ni distras nin dum la longaj noktoj.

Per diri la saman aferon per aliaj vortoj: en certa mezuro, ĉiu esperantisto sentas sin ankaŭ bulonjano.

En nia kunveno ne ekzistas nacioj fortaj kaj malfortaj, privilegiitaj kaj senprivilegiaj; neniu humiliĝas, neniu sin ĝenas. Ni ĉiuj sentas nin kiel membroj de unu nacio, kiel membroj de unu familio, kaj la unuan fojon en la homa historio ni membroj de la plej malsamaj popoloj staras unu apud alia ne kiel fremduloj, ne kiel konkurantoj, sed kiel fratoj, kiuj ne altrudante unu la alian sian lingvon, komprenas sin reciproke, ne suspektas unu la alian pro mallumo ilin dividanta, amas sin reciproke kaj premas al si reciproke la manojn ne hipokrite, kiel alinaciano al alinaciano, sed sincere, kiel homo al homo. Ni konsciis bone la tutan gravecon de la hodiaŭa tago, ĉar hodiaŭ inter la gastamaj muroj de Bulonjo-sur-Marco kunvenis ne francoj kun angloj, ne rusoj kun poloj, sed homoj kun homoj.

Kial la lingvo tiom gravas, en la esperantista kompreno de la dialogo inter kulturoj? Ĉar la lingvo provizas la lignon, per kiu nia ŝipo estas farita. Sen tiu ligno, ni povus ja renkontiĝi, kiel homoj renkontiĝas en flughaveno aŭ sur krozŝipo, provizore samloke, sed sen granda persona investo aŭ intenco resti. Multo el tio, kion la hodiaŭa mondo nomas kultura dialogo, konsistas en renkontiĝoj de tiu speco. Sed sur la Esperanta ŝipo estas alie. Ni konstante referas kaj renovigas ĝin; ĝi estas nia komuna kreaĵo, kaj ĉiu el ni, eĉ la plej nova komencanto, alportas sian tableton al la tuto.

Se oni ne mem spertis ĝin, estas malfacile imagi, kiel tio funkcias. Tial ni frontas tiel malfacilan defion en nia informado al la mondo. Jam de la dudekaj jaroj ni klopodas komprenigi nian vidpunkton al la grandaj internaciaj organizaĵoj, kiuj principe okupiĝas ĝuste pri tiu dialogo inter kulturoj. Kelkaj el niaj plej grandaj oratoroj kaj organizantoj dediĉis sin al tiu laboro.

En la dudekaj, temis pri Edmond Privat kaj la Ligo de Nacioj; en la kvindekaj, temis pri Ivo Lapenna kaj Unesko; en la sepdekaj kaj okdekaj, Humphrey Tonkin kaj Unuiĝintaj Nacioj. Tiu laboro ja alportis valorajn atingojn; ĝuste ĉi-jare ni festas la 60an datrevenon de la fama rezolucio perlaborita de Lapenna, el decembro 1954, per kiu Unesko agnoskis la valoron de Esperanto por ĝia agado. Sed oni ne povas diri, ke ni sukcesis esence ŝanĝi la pensadon de la tiel nomata "internacia komunumo" pri la rolo de lingvo arta, kiel dirus Zamenhof, en la konstruado de pli bona mondo.

Kial entute provi plibonigi la mondon? Ni ja povas ĉiukaze ĝui la surŝipan vivon, kiel ni faros ĉi-semajne, inter la gastamaj muroj de Lillo kaj Bulonjo. Ni havas nian propran dialogon inter kulturoj, kie kunludas lingvoj kaj artoj, homoj kun homoj. Ĉu tio ne sufiĉas? Ĉu ne estas tempo rezigni pri tiu malnova revo, kiun Zamenhof tiel elokvente resumis por la kongresanoj en 1905? Ĉu ne estus pli simple akcepti, ke la mondo iris alian vojon?

Mi povas nur klarigi al vi mian respondon – ĉar verŝajne ĉiu esperantisto devas respondi tiun demandon en sia propra maniero. En mia vivo, Esperanto malfermis fenestron al la mondo. Tra tiu fenestro, mi pli klare vidas la suferojn, kiujn kaŭzas la nuna lingva reĝimo de la mondo, kaj la gigantajn perdojn, al kiuj ĝi kondukas. Lingva kaj kultura maljusteco troviĝas ĉie; lingva kaj kultura diverseco estas minacata ĉie; kaj ĉie homoj kovas suspektojn kaj timojn al siaj najbaroj, kiuj jen kaj jen eksplodas en la formo de persekutoj, atencoj kaj militoj. La samaj malbonoj, kontraŭ kiuj batalis Zamenhof dum sia tuta vivo, hantas nian hodiaŭan mondon; kaj aldoniĝis, kompreneble, kreskanta ekologia detruo, kiu ne estas fenomeno aparta de la perdado de lingva kaj kultura diverseco, sed samkaŭza kaj samdirekta evoluo.

Por mi, estas afero de valoroj. La valoroj de Zamenhof estas ankaŭ miaj; ili estas parto de tiu kultura heredaĵo, kiun mi renkontis sur nia ŝipo, kaj kiu fariĝis ankaŭ mia kultura heredaĵo. Por mi, almenaŭ, ne ekzistas elekto. Se eblas alispeca kultura dialogo, pli homskala, pli arta, pli proksima al la koroj kaj spiritoj, kaj se nia mondo tiel klare bezonas tian dialogon, tiam estas mia devo, kiel esperantisto, provi konvinki la mondon pri ĝia graveco kaj pri la kontribuo, kiun ĝi povas fari al la kreo de vere daŭripova monda socio.

Mi firme supozas, ke tiuj valoroj estas komunaj por ĉiuj esperantistoj, en pli aŭ malpli alta grado. Ĝuste tion mi volis komprenigi, dirante, ke ni ĉiuj estas bulonjanoj. Ĉi tie en nia centa kongreso, ankaŭ ni sentas flugi “tra la aero de nia salono” tiujn misterajn sonojn, pri kiuj parolis Zamenhof: “sonoj tre mallaŭtaj, ne aŭdeblaj por la orelo, sed senteblaj por ĉiu animo sentema.” Kiel ajn vi pasigos la semajnon, ĉu en kunsidoj kaj diskutoj, ĉu en koncertoj kaj prelegoj, ĉu en agrablaj promenadoj kaj amika konversaciado, lasu tiujn sonojn paroli al via animo. Ja por tio ni venas.

Post multaj miljaroj da reciproka surda-muteco kaj batalado, nun en Bulonjo-sur-Maró fakte komenciĝas en pli granda mezuro la reciproka kompreniĝado kaj fratiĝado de la diverspopolaj membroj de la homaro ; kaj unu fojon komenciĝinte, ĝi jam ne haltos, sed iradas antaŭen ĉiam pli kaj pli potence, ĝis la lastaj ombroj de la eterna mallumo malaperas por ĉiam. Gravegaj estas la nunaj tagoj en Bulonjo-sur-Maró, kaj ili estu benataj !

Kaj benataj estu niaj tagoj ĉi tie en Lillo!

Vortoj: 2310

Ĉiuj fotoj el la nuna kongreso: Marija Beloŝević.

Ĉi tiu komunikilo estas disponebla laŭ la permesilo Krea Komunaĵo Atribuite Samkondiĉe 4.0 Tutmonde. Por pli da informoj vidu ĉe: <<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>>.

Por tuja uzo kaj plia diskonigo.

Se vi volas vidi pli malnovajn komunikilojn iru al: http://uea.org/vikio/index.php/Komunikado_kun_LA_FA...